

בחירת הת"ז קרה-קרה על כנות שונות – חוות החולה

בשנים 7-2004

שוקי קנוניץ וניצן רוטמן (שה"מ)

זמיר עשור (מו"פ צפון)

אריק וולך (חוות המטעים)

רקע

מקורו של הת"ז קרה-קרה בוונצואלה, תולדה של מוטאציה טבעית של תפוז טבורי, אשר העניקה לו את צבעו הפנימי האדום.

בניגוד לרבים מהת"זים הדמייים, אשר צבעם האדום נובע מהימצאות אנתוציאנינים בפרי, הרי שצבעו האדום של הת"ז קרה-קרה נובע מריכוז הליקופן בפרי בדומה לאשכוליות אדומות כמו הסטאר רובי ומיני הדר נוספים. לכן צבעו הפנימי עדין יותר ואחיד.

בדומה לאנתוציאנינים, הליקופן הנו נוגד חימצון יעיל מאוד, אשר מחקרים מעלים כי הוא פותר בצורה יעילה את בעיית הרדיקלים החופשיים הפעילים מאוד בטבע וגורמים להאצת תהליך ההזדקנות ומחלות שונות.

מימצאים נוספים מעלים כי הליקופן תורם להפחתת הסיכון לסוגי סרטן שונים ובפרט לסרטן הערמונית, הריאות והלב ובלבד ולהפחתת הסיכון למחלות לב ולשבץ מוחי.

יכולתו של הליקופן לפעול כנוגד חימצון עשויה לתרום לשמירת בריאות העין, תפקוד המוח ולהגנה מפני נזקי שמש.

באופן טבעי מצוי הליקופן גם בעגבניות, אבטיחים ומיני פירות הדר שונים.

לצד סגולותיו הבריאותיות מצטיין הת"ז קרה-קרה גם ביתרונות איכותיים. צבעו החיצוני עז לאחר הבחלה וטעמו דומה לת"זים טבוריים אחרים המצטיינים בטעמים ובשל כך זוכים לביקוש בשוק היצוא ובשוק המקומי.

באזור הגליל העליון מגיע הת"ז קרה-קרה לשיאו במחצית השניה של חודש דצמבר, אז הופך הפרי עסיסי ובעל איכות פנימית טובה. ניסיון להבחיל את הפרי נתן תוצאות טובות (ראה תצלום), דבר ההופך את הת"ז החדש לבעל פוטנציאל השתלבות בסל הזנים האזורי.

בשנה שעברה נשלח לראשונה משלוח מדגמי ראשון הת"ז קרה-קרה לבריטניה והתגובות היו נלהבות. על בסיס תוצאות השנתיים האחרונות והמשוב מן הקניינים, הוחלט להרחיב את הנטיעות של הת"ז באזור הגליל והגולן בעיקר על כנת ה-C-35 האיכותית.

חומרים ושיטות

חלקה הת"ז קרה-קרה ניטעה בספטמבר 2000 על שלוש כנות שונות: וולקה-מריאנה, C-35 וציטרומלו ציטראנג' ב-6 חזרות שונות בנות 4 עצים כל אחת (סה"כ 24 עצים בכל צירוף).

מרווחי הנטיעה בחלקה 2X5 (סה"כ 100 עצים לדונם). ההשקיה בטפטוף במרווחים של 1 מטר בין הטפטפות.

במהלך קטיף הפרי נאספו המימצאים הבאים :

1. משקל הפרי לעץ
2. מספר הפירות לעץ
3. משקל פרי ממוצע
4. בדיקות איכות: % מיץ, TSS, חומצה ויחס הבשלה (מעבדת השירות של בית האריזה "קרני גליל-גולן).

תוצאות

קטיף

שנה נקטף הפרי ב- 23 בדצמבר 2007. במהלך הקטיף נשקל הפרי בכל חזרה, נספרו הפירות, חושב משקל הפרי הממוצע בכל חזרה (משקל / מספר פירות). בשל מיעוט היבול השנה בכל חלקות הת'זים באזור ובחלקת הקרה-קרה בפרט, לא בוצעה מדידת התפלגות גודל ולא נלקחו דגימות לבדיקות איכות.

טבלה 1: היבול לעץ ולדונם בשנים 2004-7, חוות החולה

מצטבר	2007		2006		2005		2004		כנה
	יבול לדונם	יבול לעץ ק"ג	יבול לדונם	יבול לעץ ק"ג	יבול לדונם	יבול לעץ ק"ג	יבול לדונם	יבול לעץ ק"ג	
טון	טון	ק"ג	טון	ק"ג	טון	ק"ג	טון	ק"ג	
14.94	1.02	א 10.2	4.9	א 48.7	4.79	א 47.9	4.23	42.3	C-35
9.85	0.45	ב 4.5	3.2	ב 32.3	2.57	ב 35.9	3.63	36.3	וולקה
13.74	0.57	ב 5.7	4.5	א 44.7	4.8	א 48.0	3.87	38.7	ציטרומלו

ל.מ.

מבחן תחום מרובה רמת מובהקות 0.05

כפי שניתן לראות היבול השנה בכל הכנות היה נמוך ביותר. בדומה לשנים קודמות הצירוף של הת'ז קרה-קרה עם הכנה C-35 תרם ליבול הגבוה ביותר (באופן מובהק) מכנות הוולקה והציטרומלו. גם ביבול המצטבר ל-4 עונות יבול, ניתן לראות כי הכנה המצטיינת היא C-35 ואחרי כנת הציטרומלו, כשהפעם עומד על כ-5 טון בארבע שנות יבול מול כנת הוולקה-מריאנה.

טבלה 2: מספר הפירות לעץ ולדונם בשנים 2004-7, חוות החולה

2007	2006	2005	2004	כנה
פירות לעץ יח'	פירות לעץ יח'	פירות לעץ יח'	פירות לעץ יח'	
23.6	א 179.5	א 123.6	159.8	C-35
13.3	ב 119.3	ב 100.9	139.6	וולקה
13.2	א 168.0	א 131.6	145.4	ציטרומלו

ל.מ.

מבחן תחום מרובה רמת מובהקות 0.05

ספירת הפירות לעץ משקפת את היבול הנמוך בחלקה והתוצאות שהתקבלו, לא היו מובהקות, למרות שניתן לראות כי הכנה C-35 תרמה למספר הפירות הגבוה ביותר (24 פירות לעץ) גם בשנה מעוטת יבולים, לעומת הוולקה מריאנה (13.3 פירות לעץ) והציטרומלו (13.2 פירות לעץ).

טבלה 3: משקל הפרי הממוצע בשנים 2004-7, חוות החולה

2004-5 משקל פרי ממוצע ג'	2007 משקל פרי ממוצע ג'	2006 משקל פרי ממוצע ג'	2005 משקל פרי ממוצע ג'	2004 משקל פרי ממוצע ג'	כנה
304	א 434	273.4	240.3	266	C-35
269	ב 334	271.2	215.1	257	וולקה
296	א 428	266.5	222.6	267	ציטרומלו
		ל.מ	ל.מ	ל.מ	

מבחן תחום מרובה רמת מובהקות 0.05

מיעוט היבולים השנה תרמה לפרי חריג יחסית במשקלו לעומת השנים הקודמות, כאשר הכנות C-35 וציטרומלו תרמו לפרי גדול יותר (434 ג' ו-428 ג' בהתאמה) באופן מובהק, מאשר כנת הוולקה מריאנה (334 ג').

בממוצע משקל הפרי לאורך כל 4 שנות המדידה, ניתן לראות כי הכנות C-35 והציטרומלו תורמות בעקביות לפרי גדול יותר (304 ג' ו-296 ג' בהתאמה) לעומת הוולקה-מריאנה, שם עומד הממוצע בארבע שנים על 269 ג' בלבד.

מסקנות ודין

מיעוט היבול בחלקה השנה, הקשה על ניתוח התוצאות אך מתוצאות הקטיף של ארבע השנים האחרונות בניסוי זה, נראה כי קיים יתרון איכותי וכמותי לצירוף קרה קרה על כנת C-35. מדובר בצירוף שנתן היבול המצטבר הגבוה ביותר והשפעתה על גודל הפרי ואיכותו הפנימית, הופכת אותה לכנה הטובה ביותר לזן זה מבין הכנות שנבחנו. כנת הציטרומלו היא השנייה באיכותה ועל אף שנתנה יבול דומה, הרי שאיכותה הפנימית נחותה מכנת ה-C-35.

הכנה וולקה מריאנה אינה מתאימה לת"ז קרה-קרה, בשל מיעוט יבולים ורמת סוכר נמוכה. על בסיס ניסוי זה ניטעו בשנה האחרונה מספר חלקות מסחריות של הת"ז קרה-קרה והוא יתפוס נתח בסל הזנים האזורי.